

8. ročník - Slovenský jazyk aliteratúra – 6. sada

Milí žiaci, napíšte si poznámky do zošita a vypracujte úlohy.

Začíname učivom z jazyka:

Spojky

Spojky sú neohybné slovné druhy, ktoré spájajú slová a vety.

Spojky sú slová, ktoré slúžia na vyjadrovanie vzťahov medzi slovami alebo vetami.

Medzi spojky, ktoré najčastejšie používame, patria spojky: a, i, aj, ani, ale, no, alebo, že, aby, keď, lebo, ak, a preto.

Spojky delíme podľa zloženia na:

- jednoduché,
- zložené.

Medzi jednoduché spojky patria spojky: a, aj, keď, že, i, buď, no, ba, ved'.

Medzi zložené spojky patria spojky: čiže, keďže, žeby, keby, akoby, a preto, i keby, aj keď.

Zložené spojky delíme na:

- jednoslovné (píšeme ich spolu),
- viacslovné (píšeme ich oddelene).

Medzi zložené jednoslovné spojky patria spojky: čiže, ibaže, pretože, žeby, keby, akoby.

Medzi zložené viacslovné spojky patria spojky: a čo, a preto, a predsa, i keby, aj keď, ani keby, len čo, zatiaľ čo.

Spojky môžu stáť na začiatku vety alebo **vo vnútri** vety.

Napríklad:

Spojky, ktoré stoja na začiatku vety:

Aj my pôjdeme na výlet.

Ak bude pršať, nepôjdeme na prechádzku.

Spojky, ktoré stoja vo vnútri vety:

Zdalo sa mi, **že** niekto klopal.

Ponáhľala som sa, **aby** som neprišla neskoro.

Častice

Sú **neohybným slovným druhom**.

Sú slová, ktorými vyjadrujeme svoj **osobný postoj** k tomu, o čom hovoríme. Časticami môžeme napr.:

a) vyjadriť **istotu** alebo **neistotu** o platnosti obsahu vety (iste, istotne, dozaista, naozaj, určite, nepochybné, bezpochyby – možno, údajne, vraj, pravdepodobne, zrejme, asi).

b) **zdôrazniť** výrazy, ktoré pokladáme za dôležité (až, ani, aspoň, práve, iba, len, hlavne, najmä, predovšetkým).

Citoslovčia

Sú slová, ktorými:

A) napodobňujeme prírodné zvuky (mňau, cing, bác, čľup)

B) vyjadrujeme svoje pocity (ach, joj, fuj, fíha)

C) vyjadrujeme výzvy určené ľuďom alebo zvieratám (no-no, pssst, hajde, heš, pffí).

Citoslovčia sú **neohybné slová**. Len zriedkavo môžu meniť svoj tvar, napr. ahoj – ahojte, vitaj – vitajte, na – nate (pri ponúkaní, tu máš, vezmi si).

Citoslovčia sa oddeľujú vo vete čiarkou. Napr. Bf, to je ale zima.

Citoslovčia, ktoré zastupujú sloveso v prísudku, čiarkou nevyčleňujeme. Napr. Stúpila na lávku, tá sa pod ňou prelomila a čľup (spadla) do vody.

Úloha č. 1 Do okienka uved' všetky neohybné slovné druhy.

Úloha č. 2 Z vety vypíš predložku/y.

Mišo a Jana sa tešia na prázdniny pri jazere.

Úloha č. 3 Zakrúžkuj možnosť, v ktorej sa nachádza častica a podčiarkni ju.

- a) Jana je veľmi šikovná.
- b) Babka i dedko radi čítajú noviny.
- c) Ach, to je škoda!
- d) Asi budem meškať.

Úloha č. 4 Do okienka napíš 3 vokalizované predložky.

Úloha č. 5 Vo vetách zakrúžkuj citoslovčia.

Čau! Kikirikí, ozval sa kohút. Bfí, to je zima! Ach, ale som sa zľakol! Dovidenia. Bim-bam, odbili zvony. Hav-hav, upozornil na seba Dunčo.

Úloha č. 6 Zakrúžkuj možnosť, v ktorej sa nachádza príslovka z vety:

V práci sa správa zdvorilo.

- a) v
- b) práci
- c) sa
- d) zdvorilo

Úloha č. 7 V každej z viet podčiarkni spojku.

a) Hovoril, ale nerozumel som mu.	e) Napíš alebo zavolaj.
b) Mišo a ja pôjdeme v lete do tábora.	f) Povedz mu, aby nemeškal.
c) Nevedela, že odíde.	g) Ozvi sa, keď budeš doma!

Pokračujeme učivom z literatúry: Napíš si poznámky, nakresli obrázok a prečítaj si ukážku na str. 46 -50.

Antoine de Saint-Exupéry 1900 – 1944

Bol francúzsky spisovateľ, letec, často je považovaný tiež za filozofa. Najskôr pôsobil ako inšpektor poisťovne, neskôr sa stal vojenským letcom. Toto povolanie ho stálo život, keďže bol v roku 1944 krátko po štarte zostrelený nad ostrovom Korzika.

MALÝ PRINC

je najznámejšie dielo francúzskeho spisovateľa a pilota Antoineho de SaintExupéryho

- je to najslávnejší rozprávkový príbeh modernej literatúry
- kniha rozpráva príbeh pilota, samotného autora, ktorý stroskotá na Sahare a tam sa stretáva s Malým princom, ktorý prišiel z ďalekej planétky
- kniha bola preložená do viac ako 180 jazykov a dialektov
- predalo sa celosvetovo viac ako 80 miliónov kópií
- patrí medzi 50 najpredávanejších kníh

Lit. druh: epika

Lit. žáner: rozprávka pre dospelých

Lit. forma: próza

Téma: Stretnutie detského sveta so svetom dospelých

Idea: „Dobre vidíme iba srdcom. To hlavné je očiam neviditeľné.“

Hlavné postavy: pilot (autor) - dospelý ale stále sa cíti byť dieťaťom

Malý princ – malý, blondavý chlapec s obrovskou fantáziou, ktorý musí vždy počuť odpoveď na otázku, ktorú kládol

Vedľajšie postavy: kráľ – žil na prvom asteroide a každému chcel rozkazovať

márnivec - žil na druhom asteroide a miloval, keď ho ľudia obdivovali, bol samolúby

pijan – obýval tretí asteroid, pil, pretože sa hanbil za to, že pije

biznismen – obyvateľ štvrtého asteroidu, len počítal svoje hviezdy a o nič iné sa nezaujímal

lampár - mal svoj asteroid (piaty), kde stále zhasínal a zasvecoval svoju lampu

zemepisec - šiesty asteroid písal hrubizné knihy, „ Ale nie som cestovateľ. Zemepisec nechodí robiť súpis miest riek, vrchov, morí, oceánov a púští. Zemepisec je praveľmi dôležitý na to, aby sa túlal...“

výhybkár - líška – prezradila Malému princovi tajomstvo – „ Dobre vidíme iba srdcom, to hlavné je očami neviditeľné.“

Autor na týchto vedľajších postavách opisuje zlé vlastnosti ľudí, ktorí v živote zabúdajú myslieť na to najdôležitejšie. Ale pri líške naopak dobré vlastnosti, priateľstvo a lásku.

Obsah: V čase, keď bol pilot ešte šesťročným chlapcom, videl v knihe obrázok veľhada kráľovského, ako žerie zviera. Tento obrázok ho inšpiroval a nakreslil zatvoreného hada so slonom. Ukázal svoj výtvor dospelým, ale tí ho nepochopili. Preto ho nakreslil ešte raz, ale had bol otvorený. Ani tentoraz ho dospelí nepochopili, tak sa vzdal svojej maliarskej kariéry a začal sa venovať letectvu. Už ako dospelému mužovi sa mu počas letu pokazilo lietadlo a musel pristáť na púšti v Afrike. Pilot prespal a na druhý deň sa pri ňom objavil malý chlapec – Malý princ. Chcel aby mu nakreslil ovečku. Chlapcovi sa však ovečka nepáčila, tak mu pilot nakreslil debničku a povedal, že je v nej ovečka akú chce. Chlapec sa veľmi potešil. Malý princ pilotovi povedal, že jeho domovom je malý asteroid. Na ňom má pyšnú ružu so štyrmi trňami a nechce aby mu ju jeho nová ovečka zjedla. Povedal mu o svojich dvoch činných a jednej vyhasnutej sopke, ktoré každý deň vymetá. Rozprával mu o svojej ceste cez šesť asteroidov, na ktorých žili kráľ, márnivec, pijan, biznismen, lampár a zemepisec, až sa dostal na Zem. Dostal sa na púšť do Afriky. Stretol hada a kvetinu, ktorých sa pýtal na ľudí. Vyšiel na oproti jeho sopkám vysoké vrchy, zakričal a počul ozvenu. Dostal sa do záhrady plnej kvetín ako mal on na svojej planéte. Začal ľutovať svoju ružu, ktorá si myslí, že je sama na svete. Onedlho stretol líšku a skrotil si ju. Keď dopovedal časť o výhybkárovi a obchodníkovi, pilot nakreslil chlapčekomovej ovečke náhubok, aby nezjedla jeho ružu. Potom sa vydali pilot aj Malý princ hľadať studňu, pretože boli veľmi smädní. Po dlhšom hľadaní ju našli a napili sa. Malý princ ostal pri studni, ale pilot sa vrátil opraviť lietadlo. Na druhý deň, keď sa pilot vracal zbadal, že sa Malý princ rozpráva s hadom. Rýchlo ho odohnal. Vzal chlapca na ruky, on však chcel ísť sám. Pilot zastal a zrazu zbadal žltý záblesk tesne vedľa nohy Malého princa. Bol to ten istý had a Malého princa uštipol. Chlapec začal pomaly a ticho padať. Malý princ zomrel. O šesť rokov po tom pilot premýšľal, čo sa stalo s malým princom. Robil si starosti, či jeho ružu nezjedla ovečka. Či náhodou nevybuchli jeho sopky. Vedel však, že pre žiadneho dospelého to nie je také dôležité ako pre neho.